
HASAN ALİ TOPTAŞ'IN *SONSUZLUĞA NOKTA* ROMANINDA
BEDRAN'IN YALNIZLIKLA BÜTÜNLEŞMİŞ DÜNYASI

BEDRAN'S WORLD INTEGRATED WITH LONELINESS IN HASAN ALI
TOPTAS'S NOVEL *SONSUZLUĞA NOKTA*

ПЕРЕПЛЕТЁННЫЙ С ОДИНОЧЕСТВОМ ВНУТРЕННИЙ МИР
БЕДРАНА ПО РОМАНУ ГАСАНА АЛИ ТОПТАША “SONSUZLUĞA
NOKTA”

Berna CIVALIOĞLU SEVİNDİK*
Yakup ÇELİK**

ÖZ

Sonsuzluğa Nokta Hasan Ali Toptaş'ın ilk romanıdır. Bu romanda babasının gölgesinde yaşamaktan usanıp doğup büyüdüğü kasabayı terk ederek kente giden Bedran'ın yalnızlıkla iç içe geçmiş dünyası anlatılır. Bedran'ın babası çocuklarına göstermediği ilgi ve sevgiyi satın alıp durduğu arabalara gösteren bir şofördür. Kurtarıcı araçlar bürosunda şoförlük yapmaya başlayan Bedran giderek babasına dönüştüğünü fark eder ve buna bir son vermek ister. Kaza mı intihar teşebbüsü mü olduğu son derece şüpheli olan bu gelişmeden sonra Bedran felç olur ve yatağa bağlı yaşamak zorunda kalır. Eserde olay örgüsü, birbiriyle bağlantılı iki çizgi üzerinden ilerler. Bedran'ın hayatını ikiye ayıran önemli hadise, geçirdiği trafik kazasıdır. İlk olay dizisinde Bedran'ın yaşamının kazaya kadar olan kısmı, ikinci olay dizisinde ise kazadan sonrası anlatılır. Bedran yatağa bağlı yaşadığı sürede temel ihtiyaçlarını bile gideremeyecek hâle gelmiştir. Zamanla bu durum karısıyla olan ilişkisini sarsmış, karısının Bedran'a duyduğu sevgi azalmış ve o içindeki boşluğu farklı şekillerde doldurmaya başlamıştır. Bedran babasının gölgesinde yaşamaktan kaçmış ancak karısının gölgesinde yaşamaya mahkûm olmuştur. Yaşanan trafik kazasının ne olduğu şüpheliyken eserin sonunda Bedran'ın elinde silahla kalması onun -yeniden- intihara teşebbüs ettiğini belki de öldüğünü düşündürür. İçinde bulunduğu dönem itibarıyla siyasi huzursuzlukların ve kutuplaşmanın zirve yaptığı bir ortamda Bedran yalnızca kendi varoluşuna yönelmiştir. Romanda, Bedran'ın

* ORCID: [0000-0002-4325-6175](https://orcid.org/0000-0002-4325-6175) Arş. Gör. İstanbul Kültür Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. b.civalioglu@iku.edu.tr

** ORCID: [0000-0001-9252-8221](https://orcid.org/0000-0001-9252-8221) Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yacelik@yildiz.edu.tr

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

birey olarak yaşadığı huzursuzluk, kendini ifade edememesi ve zirveye ulaşmış iç gerilimi işlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasan Ali Toptaş, *Sonsuzluğa Nokta*, Türk Romanı, Türk romanında İşçi, Türk Romanında İntihar.

ABSTRACT

Sonsuzluğa Nokta is Hasan Ali Toptaş's first novel. In this novel, the world of Bedran, tired of living in the shadow of his father and leaving the town where he was born and raised, goes to the city, intertwined with loneliness. Bedran's father shows the interest and love he does not show for his children to the cars he constantly buys. Bedran, who started working as a driver in the rescue vehicles office, realizes that he has gradually turned into his father and wants to put an end to it. Bedran becomes paralyzed after this development, which is extremely doubtful whether it was an accident or a suicide attempt, and he is forced to live in bed. The plot in the work proceeds on two interconnected lines. The important event that divides Bedran's life into two is his traffic accident. In the first series of events, Bedran's life is told until the accident, and in the second series of events after the accident. Bedran has become unable to meet even his basic needs while he is tied to the bed. In time, this situation shook his relationship with his wife, his love for Bedran decreased and he started to fill the gap in him in different ways. Bedran ran away from living in the shadow of his father, but was condemned to live in the shadow of his wife. The fact that Bedran was left with a gun at the end of the work while it was doubtful about what the traffic accident happened makes us think that he attempted suicide -again- maybe he died. As of the period he was in, in an environment where political unrest and polarization peaked, Bedran turned only to his own existence. In the novel, Bedran's uneasiness as an individual, his inability to express himself, and his peak internal tension are covered.

Keywords: Hasan Ali Toptaş, *Sonsuzluğa Nokta*, Turkish novel, employee in Turkish novel, suicide in Turkish novel.

АННОТАЦИЯ

“*Sonsuzluğa Nokta*”, это первый роман Гасана Али Топташа. В этом романе рассказывается о внутреннем мире Бедрана, уставший жить в тени своего отца и покинувший родное жилище и перешедший в город, переплетенный с одиночеством. Отец Бедрана - водитель, который проявляет заботу и любовь к новоприобретённой машине, а не к своим детям. Бедран, который начал работать водителем в службе спасательных машин, понимает, что постепенно превратился в своего отца, и хочет положить этому конец. После такого развития событий Бедран становится парализованным, что крайне сомнительно, было ли это несчастным случаем или попыткой самоубийства, и он вынужден жить прикованный к постели. Важным событием, разделяющим жизнь Бедрана на две части, является его дорожно-транспортное происшествие. Сюжет в произведении проходит по двум взаимосвязанным линиям. В первой части событий рассказывается о жизни Бедрана до аварии, а во второй части событий - после аварии. В таком положении Бедран был лишён способности удовлетворить даже свои естественные потребности. Со временем эта ситуация пошатнула его отношения с женой, его любовь к Бедрану уменьшилась, и он начал по-разному заполнять своё внутренне пространство. Бедран сбежал из тени своего отца, но был обречен жить в тени своей жены. Тот факт, что в конце романа Бедран остаётся с пистолетом в руках, пробуждает сомнения о том, что произошло в дорожно-транспортном происшествии и это заставляет нас думать, что он снова пытался покончить жизнь самоубийством - возможно, он и умер. В то время, когда он

находился в среде, где политические волнения и поляризация достигли пика, Бедран обратился только к своему собственному сути. В романе скрывается беспокойство Бедрана как личности, его неспособность выразить себя и его пиковое внутреннее напряжение.

Ключевые слова: Хасан Али Топташ, *Sonsuzluğa Nokta*, турецкий роман, лицо рабочего в турецком романе, самоубийство в турецком романе.

Giriş

“Postmodernist metinler, geleneksel ölçütlerle değerlendirilmesi olanaksız kaygan bir zemin üzerinde oluşurlar. Bu ürünler, karşılıkların farklı oranlarda birbirine karıştığı birer kokteyldir.” (Ecevit, 2016, s. 168).

Sonsuzluğa Nokta ismiyle aslında bir paradoksun ifade edilmek istendiği anlaşılmaktadır. Eğer sonsuzluğa nokta konulabiliyorsa sonsuzluktan bahsedilemez. Toptaş, kendisiyle yapılan bir röportajda romanlarını isimlendirirken çok zorlandığını ifade eder: *“O adları çok zor buluyorum. Gerçekten çok zor buluyorum. Romanın kendisini yazmaktan daha zormuş gibi geliyor kimi zaman. Aramaktan bıktığım ve yahu bu kez de romana bir numara versek ne olur, dediğim zamanlar oluyor... Çok kavraniyorum. Gerçekten çok zorlanıyorum adları bulurken... Sonsuzluğa Nokta imkânsız bir şey. Sonsuzluğa Nokta komik bir isim aslında.”* (Kurban, 2018).

Sonsuzluğa Nokta on dört bölümden oluşur. Birinci bölüm 9, ikinci 35, üçüncü 28, dördüncü 14, beşinci 40, altıncı 11, yedinci 24, sekizinci 7, dokuzuncu 16, onuncu 2, on birinci 11, on ikinci 1, on üçüncü 9, on dördüncü bölüm ise 1 sayfadır. Sayfa sayılarındaki uzun, kısa şeklindeki devamlılık Bedran’ın geçirdiği kazadan önce/kazadan sonra şeklinde ilerlemektedir. Romanın baş karakteri Bedran’ın kazadan önceki hayatının anlatıldığı bölümler hacimce her zaman kazadan sonraya ait olayların anlatıldığı bölümlerden daha fazladır. Bunun nedeni de Bedran’ın kazadan sonraki hayatının dar bir zaman dilimine hapsolmuşken kaza öncesinin daha fazla olay içermesi ve doğal olarak daha hareketli olmasıdır. Bu uyum olay örgüsüne de birbirini bütünler nitelik kazandırır. Romanda bölümler isimlendirilmemiş, numaralandırılarak ayrılmıştır.

I. Hayatı İkiye Ayıran Çizgi: Bedran’ın Geçirdiği Kaza

Romanın geleneksel anlamda bir olay örgüsüne sahip olduğunu söylemek zordur. Her şey Bedran’ın zihninde canlandığı yaşantılardan ibarettir. Romanın, bölük bölük ve düzensiz bir şekilde sunulması postmodern bir unsurdur. Ayrıca, geçmişteki hatıraların anlatılmasıyla aynı anda “şimdi”nin de sunulması da romanın postmodern nitelik taşıdığını gösterir.

Romanın iki farklı düzlemde ilerlemesinin bir sebebi olmalıdır. Aynı kişinin hayatının farklı evrelerini anlatan bu metin halkaları Bedran’ın varlığını açıklamaya hizmet eder. Bedran’ın çocukluğu, gençliği, şehirde üç öğrenciyle birlikte kaldığı evde yaşadıkları, evliliği, kaza sonrası evliliğinin geldiği halin iki düzlemde ilerlemesi onun hayatının farklı noktalarını açıklamaya yardım eder.

Olay örgüsünde romanın taşıdığı biyografik özelliklerden bahsetmek gerekir. Romanda emekli postacı Mehmet Ali, Toptaş’ın kendi hayatında da var olan

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

biridir. TRT tarafından Toptaş ile ilgili çekilmiş olan belgeselde (Eroğlu Maktav, 2011) yazarın kendisinin anlattığına göre, kasabaya varlığına Toptaş tarafından inanılmış olan edebiyat tanrısı tarafından bir adam gönderilir. Toptaş'ın Halil Ahmet Amca diye bahsettiği bu adam emekli olduktan sonra memleketine dönmüştür fakat aslında kendisini emekli etmemiştir. Kitapların da yazarlar tarafından okura yazılmış birer mektup olduğunu düşünen Toptaş, postacı amcanın yazarların mektuplarını öğrencilere ulaştırmaya çalıştığını söyler. Halil Ahmet Amca, bu romanda Mehmet Ali karakteri olarak karışımıza çıkar. Bundan başka babasının şoför oluşu ve çocukluğunda babasının minibüslerinde muavinlik yapışı roman Bedran'ın yaşamıyla örtüşür. Ayrıca romanın başında şiirlerini yazdığı bir defteri olduğundan bahsedilen karakter de yine Toptaş ile benzerlik gösterir. Bazı eleştirmenler Toptaş'tan bahsederken “roman yazan şair” tanımlamasını bile kullanırlar. Tabii ki tüm bu benzerlikler romanı biyografik roman diye sınıflandırmamızı gerektirmez. Bu durum yalnızca romanın olay örgüsünde Toptaş'ın hayatına dair izler olduğunu gösterir.

Romanı oluşturan iki metin halkası arasındaki ilişkiyi aşağıdaki tablo ile göstermek mümkündür:

Birinci Olay Dizisi	İkinci Olay Dizisi
Bedran'ın çocukluğu ve ilk gençliğini babasının gölgesinde geçirdiği kasaba yaşamı	Kazadan sonra Bedran'ın yatağa bağlı geçirdiği ilk günler
Kasabadan kurtulup kente gitmesi	Gülderim'in ilgi ve sevgisinin azalması
Turan, İsvan ve Kıvrırcık Saçlı ile yaşadığı bodrum katı	Gülderim'in evi eşya ile doldurması
Heykel atölyesinde bulduğu iş	Gülderim'in her an Bedran'ı terk edecek olmasının yarattığı gerilim
İsvan'ın ölümü	Bedran-Gülderim iletişimsizliği
İşten kovulması, yeniden iş araması ve Meftune vasıtasıyla bulduğu Kurtarıcı Araçlar Bürosu'ndaki iş	Bedran'ın yaşadığı terk edilme korkusu
Meftune ve Ayla ile Bedran'ın yaşadığı ilişkiler	Kendini öldürmek için elinde silahla beklemesi
Gülderim ile evlenmesi	
Şoförlük yapmaya başlaması	
Kaza geçirmesi	

Romandaki olayları Bedran'ın geçirdiği kazadan önce ve kazadan sonra olarak iki düzleme ayırıp bunları kronolojik sıraya sokarsak yukarıdaki tabloyu elde ederiz. Birinci olay dizisi Bedran'ın hayatının kazaya kadar olan kısmını, ikincisiyse

kazadan sonraki kısmını özetler. Her iki olay dizisinde de geriye dönüş tekniği kullanılarak kronoloji sık sık bozulur.

II. Bedran'la Birleşmiş Hayatlar

Sonsuzluğa Nokta, kalabalık sayılabilecek bir şahıs kadrosuna sahiptir. Romanın baş karakteri Bedran dışındaki şahıslar, Bedran'la olan münasebetleri oramında önemlidir. “*Anlatma esasına bağlı bir edebî metin, birbirine karşı veya aynı istikametteki güçlerin oyunu alarak tarif edilebilir. Şahıslar, vakanın oluşu içinde yüklendikleri fonksiyon bakımından ehemmiyetlidirler.*” (Aktaş, 1991, s. 153). Romandaki kişiler, Şerif Aktaş'ın şahıs kadrosu ile ilgili yapmış olduğu tasnife göre; asıl kahraman, karşı güç, arzu edilen veya korku duyulan nesne, yardımcı unsurlar başlıkları altında aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Asıl Kahraman	Karşı Güç	Arzu Edilen veya Korku Duyulan Nesne	Yardımcı Unsurlar
Bedran	Bedran'ın babası Gülderim Rasim Asuman Turan	İsvan Nahiye müdürü Meftune Ayla Bendegül	Bedran'ın dayısı Bedran'ın annesi Kıvrırcık Saçlı

Bedran'ın, romanın merkezinde yer alması sebebiyle tüm kurgu onun üzerine temellenmiştir. Diğer tüm kişiler ve ilişkiler Bedran'ın merkezinden yansıyan görüntüler olarak teşekkül eder. Romanın genelinde; Bedran'ın hayatının çeşitli evrelerinde yaşadığı yalnızlık, hem kendi ailesi hem karısıyla yaşadığı sevgisizlik, iletişimsizlik ve yoğun sessizliğin ortasında varoluş mücadelesi konu edilir. Bedran, iç dünyasında yaşayan kendi deyişiyile “silik ve sinsi hayvan”ın tüm varlığına rağmen bir iş bulup evlenmek gibi toplumun dayattığı kurallara uymaya çalışan fakat özünde yine de uyumsuz olan bir karakterdir. Babasının varlığı ama aslında yokluğu ile çevrili sessiz ve mutsuz bir çocukluk geçiren Bedran'ın karakteri çocukluk yaşantılarıyla şekillenir. Sessiz, tedirgin, mutsuz ve çoğu zaman kendini ifade edemeyen hallerinin altında mutsuz geçirdiği çocukluk dönemi yatar. Bedran, babasına benzemenin en büyük korkusu olduğunu şu sözlerle ifade eder: “*Yaşım ilerledikçe öksürüğümün onunkine benzemesine, bir şey yerken ağzımdan onunki gibi ses çıkmasına ve onunki gibi upuzun bir boyum olmasına karşın, kimi zaman gerçekten babam olup olmadığından şüphelendiğim bu adamın görüntüsü gözlerimin önünde yavaş yavaş belirir ve giderek netleşirdi. (...) Belki onun, elimden hiçbir zaman istediğim gibi tutamayacağını, bana hiçbir zaman sarılamayacağını ve sert sakallarıyla yüzümü acita acita öpemeyeceğini de bilirdim ama, gene de vazgeçemedim onu yaratmaktan.*” (Toptaş, 2018, s. 52).

Bedran'ın büyüüp kente göçmesinin bile temel sebebi babasının gölgesinden kurtulmaktır. “*Gerçi, babamın gölgesinde yaşamaktan bıkararak kente*

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

gitmeye karar verip de otobüse bindiğimde..." (Toptaş, 2018, s. 14). "*Kente geldiğimi hissetmem için gerekliydi bu, babamın gölgesini terk ettiğimi bilmek için de gerekliydi.*" (Toptaş, 2018, s. 53). Fakat babasından kaçarken babasına dönüşmek de onun laneti gibidir, her ne kadar kaçmaya çalışsa da ondan kurtulamaz. "... *ileriye doğru uzanan elimin tıpatıp babaminkine benzediğini açık açık görmüştüm.*" (Toptaş, 2018, s. 104). "*Derken, ben ansızın sustum. Özgeçmişim uzadıkça sesim babaminkine benzemişti çünkü. Biraz daha anlatsam, düpedüz onun sesi çıkacaktı ağzımdan. (...) sanki, derimin altından babamın görüneceğini, yüzümü bir minibüs camı gibi kullanıp dışarıya sarkacağını ve karşımdaki adama değilse bile, mutlaka bana dönüp bir şeyler söyleyeceğini düşünüyordum.*" (Toptaş, 2018, s. 108).

Çocukluğunda babası tarafından onaylanmamış, ailesiyle güvenli bağlanamamış olan Bedran'ın içinde bulunduğu ruh hali onun tüm yetişkinlik yaşamındaki sorunlarının kaynağı olarak görülebilir. Öyle ki katılmak zorunda olduğu millî bayramlara kalabalık korkusu yüzünden bir işkence gibi gider. Diğer tüm çocukların babaları onları gururla izleyip el sallarken Bedran için durum tamamen farklıdır. "*Kimi zaman, babam da gelirdi bu törenlere ve nedense bir suçlu gibi hep kıyıda köşede dururdu. Beni görür müydü görmez miydi bilmiyorum ama, hiç el sallamazdı. (...) Onun öteki babalarinkine benzemeyen bu davranışı yüzünden, ben yapayalnız ve korunmasız hissederdim kendimi.*" (Toptaş, 2018, s. 57).

Turan, Bedran'ın kasabadan çıkıp yanına geldiği ve romanda pek çok kritik noktada yer alan bir karakterdir. İsvan ve Kıvrıkcık Saçlı ile birlikte üç kişi yaşadıkları ve Bedran'ın da dahil olduğu öğrenci evindeki önemli kişilerden biridir. Sadece bu dönemde değil, mezun olup doktor olduktan sonra da Bedran ve karısının evine sık sık gelip gider. Romanın sonunda Bedran'ın kendisini vurduğu silah da Turan'ın bir çatışmadan sonra Bedran'a verdiği silahtır. Turan'ın, Bedran yatağa mahkûm olduktan sonraki gelişlerini Bedran şöyle tarif eder: "*Başucuma gelip oturduğunda uzun uzun susardı Turan. Çoğunlukla abuk sabuk şeyler konuşan bu adamın susuşu da abuk sabuktaki sanki, insanın tenine ve yüreğine diken gibi batardı.*" (Toptaş, 2018, s. 19).

İsvan, Bedran için anlaşılabilir derecede önemli bir karakterdir. Bedran içten içe ona karşı koyulmaz bir yakınlık hisseder. Bu karakter Bedran'a huzur veren, onu rahatlatan tek karakterdir denilebilir. İnce ve naif sıfatlarla tanımlanan İsvan bir kadın gibi çizilmiştir. Oldukça durgun bir karakter olarak tasvir edilen İsvan'ın ölümüyle Bedran'ın hayatı hareketlenir. Bu zıtlık romanda oldukça önemli bir yere sahiptir. "*Pazartesi akşamları, bodrum katına döndüğünde, gizlediğini sandığım heyecanları, sevinçleri ya da bizden ayrı geçirdiği üç koca günün hangi anındaki hangi olaydan kaynaklandığını bilemediğim minicik parıltıları görebilmek için, yüzüne uzun uzun bakıyordum onun. Sonra da kızlardan hangisini sevebileceğini kestirmeye çalışıyordum.*" (Toptaş, 2018, s. 102). Bedran, İsvan'ın Gülderim'e âşık olduğunu düşünmektedir. İsvan'ın ölümünden sonra Gülderim ile evlenen Bedran, içindeki İsvan boşluğunu Gülderim'le doldurmaya çalışır.

Kıvrıkcık Saçlı; Bedran'ın Turan ve İsvan ile birlikte yaşadığı ev arkadaşısıdır. Bedran'a hediyelik prenses heykelleri boyama işini de Kıvrıkcık Saçlı bulmuştur. Bu karakterle Bedran'ın en önemli birliktelikleri İsvan'ın cenazesini köyüne götürürken

olmuştur. Kıvrıkcık Saçlı, Bedran'ı uzun bir süre benimsememiştir ve ikisi arasında sınırlı bir iletişim söz konusudur.

Gülderim'in olay örgüsünde gerilim yaratan unsur olmak gibi oldukça önemli bir görevi vardır. Kazadan sonra Gülderim'in varlığında vücut bulan terk edilme, aldatılma korkusu Bedran'ın psikolojik durumunu yönetir ve anlatının gerginliğini sağlar. Gülderim, günümüz toplumunun içindeki boşluğu sadece tükettikçe doldurabilen, tükettikçe var olabilen insan tipini ortaya koyması bakımından da önemli bir karakterdir. Gülderim'den kazadan önceki olayların anlatıldığı dizide Gülderim, kazadan sonraki dizide “karım” olarak bahsedilmesi önemlidir. Bu şekilde romanın sonuna kadar gizem unsuru sağlanmış olur. On dört bölümden oluşan romanın on üçüncü bölümünde “*Gülderim’le evlenişimizin ikinci yılıydı.*” (Toptaş, 2018, s. 205) cümlesiyle “karım” ve “Gülderim” olarak bahsedilen kişinin aynı olduğu okuyucuya açıkça ifade edilmiş olur. Herkesten farklı olduğu için âşık olduğu Gülderim ile ilgili Bedran bu ifadeleri kullanırken “*Çünkü o zamanlar, tutkulara pamuk ipliğiyle bağlı yeşil gözlü bir çılgındı o. İnsan kılığına bürünmüş bir trompetti ya da...*” (Toptaş, 2018, s. 39), Gülderim zamanla tıpkı Bedran'ın çocukluğundaki değersizlik, güvensizlik duygularını ona yaşatan babası gibi bir karaktere dönüşmüştür. Romandaki şu cümlelerle Bedran'ın babası ve Gülderim arasındaki benzerlik ilişkisi ifade edilir; “*Bir zamanlar baba diye binlerce, yüz binlerce kez seslendiğim hâlde bir türlü ısınmadığım o adamın gölgesinde nasıl küçülerek büyüdüysem, şimdi de karımın gölgesinde yaşayarak öldüğümü düşünüyordum. İki arasında gözle görülür bir fark yoktu; ya da babam, kılık değiştirip karıma dönüşmüştü sanki...*” (Toptaş, 2018, s. 167). Babasının gölgesinden, sevgisizliğinden kaçmaya çalışırken yine benzer bir sevgisizlik çukuruna saplanan Bedran hayatındaki bu önemli karakterler sebebiyle kendini gerçekleştirememiştir.

Asuman, İsvan'ın teyzesinin kızlarından biri, Gülderim'in ablasıdır. Bedran'ın tıpkı Gülderim'den “karım” diye bahsetmesi gibi Asuman'dan da “karımın ablası” şeklinde bahsetmesi romandaki merak unsurunu besler. Belli bir noktaya kadar Asuman ve Bedran'ın karısının ablasının aynı kişi olduğu anlaşılabilir. Asuman'ın Bedran'ın hayatında önemli bir rolü olmasa da Gülderim'in ablası olması münasebetiyle eve sık sık gelip gider. Asuman, Bedran'ı ve onun Gülderim'e yaşattığı hayatı, kurduğu evi beğenmez. Bedran, Asuman'ın kendisinden hoşlanmadığını bilir ve Gülderim'i Rasim'le evlenmesi için ikna etmeye çalıştığını düşünür.

Meftune, Bedran için önemli kadınlardan biridir. Bedran onunla hediyeleşme prenses heykelcikleri yapan bir dükkânda tanışır. Bedran, İsvan'ın cenazesi için birkaç gün işe gitmeyince kovulur. Bunun üzerine Meftune, ona babasının aslında kendisine önerdiği bir iş olan sanayi çarşısında kurtarıcı araçlar bürosunda çalışma işini teklif eder ve Bedran'ı bu işe sokar. Meftune ile Bedran çok uzun olmayan bir süre ilişki yaşarlar. Meftune istemediği halde Ayhan isimli bir akrabasıyla evlenmek zorunda kalır. Bedran ile Meftune'nin görüşmeye devam ettikleri, Bedran'ın düğününde Meftune'nin hediye etmiş olduğu bir saatin varlığından anlaşılır.

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

Rasim, Gülderim'in çocukluk arkadaşı ve Bedran'ın özellikle yatağa bağlı kaldıktan sonra karısıyla onun arasında bir ilişki olduğundan şüphelendiği bir karakterdir. Bedran'ın psikolojik gerginliklerinin, hissettiği çaresizlik, kıskançlık, yetersizlik duygularının kaynağıdır. Gülderim'in ablasıyla birlikte sessizce yaptıkları sohbetlerin ana teması Bedran'a göre hep Rasim'le ilgilidir. “...bana hep Rasimli bir gelecekte söz ediyorlarmış gibi geliyor... her şeyin altüst oluşunun uzun mu uzun bir ders, Rasim'in hâlâ ortalıkta yalnız dolaşmasının bir şans olduğunu ileri sürüyor.” (Toptaş, 2018, s. 85). Rasim, gıyabında bahsedilmesi dışında romanda aktif bir şekilde rol alan bir karakter değildir.

Bedran'ın annesi romanda etkin bir şekilde rol almamıştır. Babasının aksine şefkatli olarak bahsedilir.

Tıpkı babası gibi bu karakterin de isimsiz oluşu romanda dikkat çekici bir unsurdur. Bedran'ın hayatında annesinin pasifliği, silikliği romanda da kendisinden isimsiz olarak bahsedilmesiyle simgeleştirilmiş olabilir.

Bedran'ın babası, romanda sadece varlığıyla ve Bedran'a hissettirdikleriyle öne çıkan temel karakterlerden biridir. Bedran'ın dönüşmekten korktuğu şey, çocukluğunun onay ve sevgi eksikliği, karısının bir gün dönüştüğü şey Bedran'ın babasıdır. Bu karakter, romanı yazarın yaşam öyküsüne en çok yaklaştıran karakterdir. Sessiz bir baba ve hikâyeler anlatan bir anneden olan Toptaş kendini “Şehrazat ile Beckett'in evliliğinden doğmuş bir çocuk” (Eroğlu Maktav, 2011) olarak niteler. Bu betimlemeyi yalnızca belgeselde değil birçok söyleşide de tekrarlar. Sessizliği, gülmemezliği, sık sık gidip seyrek gelmesi, uzun yol şoförlüğü, minibüslere tutkunluğuyla Bedran'ın babası ile Toptaş'ın babası neredeyse aynı kişi gibidir. “*Babam benim çocukluğumda uzun yol şoförüydü, Sonsuzluğa Nokta'daki şoför gibi, evden sık sık giderdi ama seyrek gelirdi. Daha sonra, babam yine Sonsuzluğa Nokta'daki şoför gibi bir minibüs satın aldı ve her akşam eve gelmeye başladı.*” (Varlık, 2010, s. 56).

Babasının egemenliği altından kurtulmaya çalışan Bedran, nereye gitse o egemenliğin altına girmiş olur. Terminalden sonra bindiği taksi, ellerinin ve sesinin babasına dönüşmesi, kendisinin de şoförlük yapmaya başlaması hep Bedran'ın babasıyla aynı kişi olmaktan korktuğu unsurlardır. Bu baba tipi romandaki gerilimi sağlaması bakımından Gülderim'le benzer bir unsur olarak karşımıza çıkar. Anne karakteri gibi babanın da isimsiz oluşu yine dikkat çekici bir özelliktir. Bu kez annenin Bedran'ın hayatında pek de fazla rolü olmamasının aksine babanın etkisi oldukça büyüktür. Baba karakterinin temsil ettiği olumsuz özellikler, Bedran'ın ona benzemekten ölesiye korkması dolayısıyla kendisinden isimsiz olarak bahsedilmiş olabilir.

Bedran'ın büroda yalnız geçirdiği günler sebebiyle hayal ile gerçeğin birbirine karıştığı günlerde Ayla ve onunla aynı kişi olan Bendegül, Bedran'ın zihnindeki ideal sevgili tipi olarak ortaya çıkar. Ayla, bedeniyle yalnızca dişilği temsil eder. Bedran ile aralarında yalnızca cinsellik geçen bu karakterin de ablasıyla birlikte bir bodrum katında oturması oldukça manidardır.

III. Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş Dünyası

Temaların kurgusal yapıyı şekillendirdiği bu eserde; sevgisiz büyüyen bir çocuğun yine sevgisiz bir yetişkinlik hayatı, mutsuz bir evlilik ve toplumun içindeki yalnızlığı, kendine yabancılaşması gibi modern insanın sorunları konu edilmiştir.

a. Bireyin Varoluş Sancısı: Yalnızlık

“Yenilikçi yazarlara göre insan doğuştan yalnızdır; başka insanlarla ilişki kurmayı beceremez, toplum dışıdır.” (İdil, 1983, s. 77). Bedran’daki “yalnızlık” meselesi, toplumla bütünleşemeyen ve -bütünleşmek de istemeyen-“yelken kulaklı bir uyumsuz” ve “trompet” olmayı arzulayan yapısı onu adeta bir yalnızlık girdabına sürükler. Biyografik izler taşıdığı aşikâr olan bu romanda varoluş sancıları, yalnızlık ile birlikte romanın ana duygularını oluşturur. Hem yalnız, içedönük olmakla ilgili problem yaşayan hem de tüm dünyası kendi benliğinden oluşan Bedran aslında uyumsuzluğu sosyal ortamdan bir kaçış rotası olarak belirler ve muhtemel oraya sığınır. Çocukluğunda babasından, evlendiğinde karısından kaynaklanan sevgisizlik Bedran’ı yalnızlığa itmiştir. İş bulduğu zaman artık kocaman bir uyumun parçası olduğunu düşünür ve bundan hiç mutlu olmaz. Bedran hem herkes gibi olmak istemediği hem de iç dünyasını anlamayan ve onu mutsuzluğa sürükleyen toplumdan kaçmak istediği için yalnızlığını bir sığınak olarak kullanır. “Hiç kuşkusuz, zaman, bir iş sahibi kılmakla çoğunluğun yanına atmıştı beni. Korktuğum da buydu zaten. Çoğunluğun işlettiği kocaman bir uyumun parçasıydım artık...” (Toptaş, 2018, s. 145).

b. Sessizlik

Sessizlik, yalnızlıktan sonra romanın tamamına hâkim olan bir diğer unsurdur. Bu durum yalnızca Bedran özelinde değil onun yaşadığı toplumun genelinde de söz konusudur. İnsanların birbirleriyle doğru düzgün iletişim kurmadıkları, bu yüzden de çokça çatıştıkları bir dönem olan seksen öncesi dönemin temel sorunlarından biri iletişimsizliktir. Romanın anlatım tarzının çoğunu oluşturan iç monolog da bu sessizlik ortamının oluşmasına katkı sağlar. Bedran hep içinden bir şeyler düşünür, cümleler kurar, tartışmaya katılır fakat bunları asla yüksek sesle söyleyemez. Örneğin Bedran, İsvan’la hep bir yakınlık kurmak ister, içten içe ona kendini çok yakın hisseder ama ne bu yakınlığı kurabilir ne de onunla oturup sohbet edebilir. Çocukluğunda babasıyla kurması gereken güven ve sevgi bağını kuramamış olması ve onay ihtiyacının karşılanmaması, Bedran’ı bu derece sessizliğe ve pasifliğe gömmüş olabilir. “Konuşursam birdenbire çocukluğuma dönecekmişim de babamla olan ilişkimizi yeniden yaşayacakmışım, yeniden üzülüp yeniden kahrolacakmışım ve kederli bir geçmişin karanlığına saplanıp kalacakmışım gibi üst üste yutkundum.” (Toptaş, 2018, s. 66).

c. Kaçış

Romanın başlangıcı kasabadan kente gidiş değil adeta kaçış gibidir. “Otobüsün ön koltuğunda yorgun bir tavşan gibi büzülmüş, öylece bakıyordum.” (Toptaş, 2018, s. 7). Bedran’ın kendini bir av hayvanı olan tavşan gibi görmesi hayata karşı bakış açısını

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

göstermesi bakımından önemlidir. Bu noktada romandaki avcıyı Bedran'ın geçmişi, avı da Bedran'ın “benleri” olarak değerlendirebiliriz. “*Dikiz aynasında yavaş yavaş kaybolan Bedranlardan en güçlü olanının (sözgelimi, bir bayram sabahı kasaba meydanındaki minibüsün içine gizlenerek akşama dek sessiz ağlayanın) peşime takıldığını düşünmekten kendimi alamamıştım kasabadan çıkarken.*” (Toptaş, 2018, s. 10-11).

Kendisiyle ilgili av-avcı konumlandırması Bedran'ın şu cümlesiyle açıkça görülür. “*Gene de ben, belki de bilmeden kovalıyorlar beni, diyordum içimden; avcı olduklarından habersizdiler yani, ya da otobüsün ön koltuğunda uzun süre tavşan konumunda kalmakla, avcı olmaya ben zorlayacaktım onları...*” (Toptaş, 2018, s. 11).

Kaçtığı en önemli avcı Bedran'ın kendi geçmişidir. Fakat anlatının daireselliği içinde bir şekilde Bedran başladığı noktayla kesişir ve en büyük korkusu olan babasına dönüşmek kâbusu gerçekleştiği noktada kendini öldürmek için bilerek kaza yapar. Bir diğer kaçış yolu; romanın sonunda elinde silahla gelmeyen ve gelmeyecek olan karısını beklerken artık o silahı doğrultacak tek kişinin kendisi olmasıyla yine kendini öldürmek noktasına çıkar.

Kasabadan kente birçok şeyden, geçmişinden ve kendinden kaçarak gelen Bedran burada da işsizlik, kaotik sosyal ortam gibi engellerle boğuşur. Bir yandan benzememek için kıyasıya savaş verdiği babası peşini bırakmaz ve hiç istemese de giderek ona benzer. Şoförlük işinin de yüklemiş olduğu babasına benzemek duygusuyla baş edemeyip yanındaki çocuğun ölümüne, kendisinin de yatağa bağlanmasına neden olan kazayla ölen çocuk adeta geçmişteki Bedranları temsil eder. Söz konusu kazayla yatağa bağlanan ve artık kaçacak yeri olmayan Bedran, karısının ruhundaki boşluğu doldurmak için eve doldurduğu eşyalarla boğulur. Yaşadığı ve dönüp durduğu çemberden çıkacak gücü içinde var edemeyen, mutsuz, pasif, depresif bir ruh haline sahip olan Bedran için yaşadığı tüm hayat bir şeylerden kaçıştır.

ç. Cinsellik

Romanda kadın-erkek ilişkileri bağlamında karşımıza pek çok yerde çıkan cinsellik kendini tekrarlar boyuttadır. Bedran henüz sanayi çarşısındaki büroda yaşarken Meftune ile arkadaşlıktan sadece cinselliğe evrilen bir ilişki yaşar. Fakat aynı Meftune Bedran ile Gülderim'in evliliğinde onların misafiri olarak da ortaya çıkar ve şu sözleri söyler: “*Evinizde cinselliğimi iki katına çıkaran bir şey var, demişti Meftune.*” (Toptaş, 2018, s. 34). Meftune ile Bedran'ın ilişkisi, Meftune'nin babasının bir akrabası olan Ayhan'la evlenmesine kadar cinsellik temelinde devam etmiştir. Cinselliğin, özellikle de Meftune ile olan cinselliğin oldukça ayrıntılı betimlendiğini söylemek mümkündür.

Romanda iki kadın bir erkek şeklinde olan cinsel ilişkinin -roman içinde ikincisi fakat kronolojik olarak ilki- Ayla, Ayla'nın ablası ve Bedran, diğeri de Figen, Gülderim ve Bedran olmak üzere iki kez gerçekleşir. “*Derken, nasıl oldu anlayamadım, abla onu da çekti üstümüze doğru ve üçümüz bir anda birbirimize karıştık.*” (Toptaş, 2018, s. 200). “*Figen mi yoksa karım mı olduğunu bilemediğim*

birisi, dudaklarını dudaklarıma kenetlemiş hırsla öpüyordu... birbirimizin sıcaklığındaydık artık, birbirimizin varlığında, birbirimizin dokunuşlarındaydık.” (Toptaş, 2018, s. 42-43).

Bunlardan başka Güldirim’in ablası Asuman’ın, sevgilisi Günay ile yaşadığı cinsellik de bu şekilde ifade edilmiştir: “*Banyonun solundaki odanın kapısı aralıktı ve ablayla Günay içerideki halının üstüne uzanmış, sıcak sıcak yankılanan kesik inleyişlerle, alt alta üst üste sevişiyorlardı.*” (Toptaş, 2018, s. 40).

Bedran’ın tüm hayatı ve kişiliğindeki pasiflik ve suskunluğun aksine cinsellikte oldukça aktif, etken ve arzulu olması onun kişiliğindeki çatışma unsurunu gösterir. Hayatın diğer alanlarında da cinselliği yaşarken olduğu gibi aktif, güçlü kişi olma ve öne çıkma arzusu cinsellikte gün yüzüne çıkar.

d. Maddeleşmiş Güvensizlik

Bedran ile Güldirim ilk evlendikleri zaman, Güldirim ablasıyla birlikte yaşadığı bodrum katından ayrılıp Bedran ile yine bir bodrum katı kiralayıp oraya yerleşmiştir. Evliliklerinin ilk zamanlarında aralarında cinsellik gibi konularda sorun yokken Güldirim’in eşyaya hiçbir düşkünlüğü yoktur, bilakis minimalist bir yaşam görüşü vardır. Güldirim evi fazla eşya ile doldurmamış, evlerinde akşamları şiir okuyup müzik dinlenen sakin ve sade bir ortamları vardır. “*Güldirim’in kalabalık oluyor diye içeri sokmadığı iki koltuk dışında eşyaların hemen hepsini alıp alıp içeri taşıırken...*” (Toptaş, 2018, s. 186). Bu ifadeden Güldirim’in evliliğin ilk yıllarında fazla olmasının diye eve koltuk bile sokmadığı görülür.

Fakat Bedran’ın yatağa bağlanmasına neden olan kazadan sonra işler tamamen tersine döner. İlk zamanlar olumsuz duygular hissettirmese de sonraları tıpkı “sık sık giden ama seyrek gelen” babası gibi karısı da Bedran’a soğuk davranmaya başlar ve Güldirim, ilişkilerindeki boşluğu eve eşya yığarak doldurmaya başlar. “*Görmem gerekirdi oysa; dünyamı daraltan, özellikle de içimdeki o silik hayvanın hareketlerini sınırlayan bunca eşya, akşam karanlığında gürül gürül gürüldeyen kocaman bir kamyonla getirilmemişti kapımıza; kimi ikinci tenhaliğinde, kimi öğle aralığında, kimi de hafta sonlarının o uyuşuk boşluğunda, tek tek taşınmıştı. Karımın bana, başkalarına ve kendine duyduğu güvensizliğin karşılığıydı hepsi. Maddeleşmiş güvensizlikti.*” (Toptaş, 2018, s. 35).

Bu maddeleşmiş güvensizliğin sonucu olarak eşya ile dolan evde yatağa mahkûm Bedran’ın ruhu sıkışır. Evliliğinde mutsuz olan ve kocasını bir yük gibi gören Güldirim’in sığındığı eşyalar, evde adım atılacak yer bırakmamıştır. “*Karım, kazadan sonraki durumuma her ne kadar katlanıyor görünse de, duvar diplerinde, kapı arkalarında, dolaplarda... belleğin ıvır zıvırla dolu karanlık odalarında kin gibi, usanç, nefret, hatta düşmanlık gibi bir şeyler birikiyor. Hem de, durup dururken.*” (Toptaş, 2018, s. 48). Kocasından istekleri, arzuları, hırsları tatmin edilmeyen Güldirim’in duygularını dışavuruş biçimi olarak ortaya çıkan eşya istifçiliği; Bedran’ın babasının minibüslere hayranlığı, sürekli minibüs alması ve araba tutkusuyla eş görülebilir.

Hasan Ali Toptaş'ın *Sonsuzluğa Nokta* Romanında Bedran'ın Yalnızlıkla Bütünleşmiş..

Sonuç

Sonsuzluğa Nokta isminin anlamı romanın sonunda açığa çıkar. Sonsuz zannedilen hayata, Bedran'ın tabancasından çıkan bir kurşun nokta koyar. Romanın belirsiz bırakılan sonu nedeniyle Bedran'ın intihar edip etmediği kesin olarak bilinemez. Ayrıca Bedran'ın şoförlük yaparken iyice babasına dönüştüğünü düşünerek yaptığı kaza da bir intihar teşebbüsü olarak değerlendirilebilir. Bu iki hadiseden her halükârda bir intihar girişimi olarak söz etmek mümkündür. “*İntihar bilinçli olarak kendini öldürme eylemi olarak tanımlanırken intihar girişimi, kişinin kendini öldürme amacıyla giriştiği ancak çeşitli nedenlerle tamamlanamamış bir eylem olarak tanımlanabilir. [...] Kişilerde yoğun çaresizlik duygusu ve gerginlik vardır.*” (Ulutaş, 2006, s. 114-116). Bedran'ın yatağa bağlı yaşadığı dönemdeki temel duygularından birinin çaresizlik olduğunu söylemek mümkündür.

Yazarın ilk romanı olan bu eser, daha sonraki romanlarına kıyasla modern-postmodern roman arasında sayılabilir. Postmodern unsurlar bu romanda tam anlamıyla yer almaz. Örneğin üstkurmaca postmodern metinlerde genellikle olan bir özellik olmasına rağmen bu romanda oldukça silik yer alır. Romanın birkaç yerinde Bedran'ın şiir yazdığından haberdar olan okur Bedran'ın o anki düşüncelerini de öğrenir. Bundan başka birkaç yerde araya girip okura hitap eden Bedran tüm bu metnin okura hitaben yazılan bir eser olduğu izlenimini uyandırır: “... ve dolayısıyla benim de size anlatamayacağım bir şiddetle susuyordu.” (Toptaş, 2018, s. 169) “...belki benim gibi siz de inanmayacaksınız ama...” (Toptaş, 2018, s. 170).

Modern zamanda yaşayan ve kendini gerçekleştirememiş bir bireyin arayışını anlatan romanda zaman; çok katmanlı, çizgisel olarak ilerlemeyen bir hüviyet taşır. Zamandan ayrı düşünülmesi mümkün olmayan mekân da dağınık niteliktedir. Çevresinde yaşanan büyük toplumsal meselelere hiç karışmadan yalnızca iç dünyasına gömülen Bedran'ın arayışı esasen bir kendini arayış öyküsüdür.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1991). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- C Booth, W., & Freidman, N. (2017). Bakış Açısı. P. Stevick içinde, *Roman Teorisi* (P. Kantarcıoğlu, Çev., s. 83-131). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ecevit, Y. (2016). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Eroğlu Maktav, N. (Yöneten). (2011). *Büyük Umutlar "Hasan Ali Toptaş"* [Belgesel]. Türkiye.
- Freud, S. (2010). *Psikanaliz Üzerine*. (A. A. Çeviren: Öneş, Dü.) İstanbul: Say Yayınları.
- İdil, A. (1983). *Gerçeklik ve Roman*. Ankara: Dayanışma Yayınları.
- Kurban, S. (2018). Roman Nasıl Yazılır Bilmiyorum. M. Varlık (Dü.) içinde, *Başlarken Yalnızsın Bitirdiğinde Daha da Yalnız* (s. 168). İstanbul: Everest Yayınları.
- Toptaş, H. A. (2018). *Sonsuzluğa Nokta*. İstanbul: Everest Yayınları.

- Ulutaş, N. (2006). Türk Romanında İntihar (1872-1960). *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.
- Varlık, M. (2010). Hasan Ali Toptaş: "Bilginin Kendisi Değil Buharı Muteberdir...". M. Varlık (Dü.) içinde, *Efendime Söyleyeyim Hasan Ali Toptaş Kitabı* (s. 53-90). İletişim Yayınları.